

Герасимчук О. В.
вихователь Обухівського ДНЗ
ясел-садка комбінованого
типу «Зірочка»,
наук. керівник:
доц. Тарнавська Н.П.

Пізнавальний розвиток дітей дошкільного віку засобами гудзиків міні-музею.

Виховання і навчання спрямовані на те, щоб нові покоління, засвоюючи основи наук, суспільно-історичний досвід, були підготовленими до самостійної життєдіяльності, цивілізованого ставлення до природи, культури, інших людей, адаптації у світі, який динамічно змінюється. Ці вимоги особистість засвоює свідомо чи несвідомо як необхідні умови життя і діяльності. Разом із знаннями, які формуються у дитини в процесі виховання, розвиваються способи пізнавальної діяльності: вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати. У дошкільному віці дитина засвоює основи знань про навколишній світ, взаємини людей, про зовнішні та внутрішні якості, суттєві зв'язки предметів [1, с. 184].

Традиційно в дошкільному навчальному закладі пізнавальна активність дітей здійснюється через такі форми роботи: спостереження, розваги, екскурсії. Однак в меншій мірі застосовуються нетрадиційні методи та форми роботи.

Мета статті: теоретично проаналізувати та обґрунтувати особливості пізнавального розвитку та запропонувати систему роботи із використанням гудзиків міні-музею.

Розвиток пізнавальних інтересів дітей залежить від умінь вихователя ДНЗ створити дидактичні й організаційні умови в процесі навчання дошкільників. Для цього треба забезпечити продуктивний зміст розвивального довідника, системний підхід до організації активної пізнавальної діяльності дітей на основі використання ефективних форм засобів і методів нестандартного типу для розвитку і стимулювання пізнавальних інтересів, врахування індивідуальності кожного вихованця та надання йому права реалізації власної ініціативи. Пізнавальна активність сформована в період дошкільного дитинства, є потужною силою, яка рухає пізнавальний розвиток особистості.

Вирішальним чинником у процесі формування пізнавальної активності за висновком видатного психолога Майї Лісіної, є спілкування дитини з дорослими [2, с. 27].

Пізнавальна активність не є вродженою. Вона формується протягом усього свідомого життя людини. Рівень розвитку пізнавальної активності зумовлюється індивідуально - психологічними особливостями та умовами виховання. З огляду на те, що саме пізнавальна активність є основою пізнавальної діяльності, від неї безпосередньо залежить і рівень розвитку пізнавальної діяльності як умови успішного навчання в школі. Тож двома основними чинниками, які впливають на розвиток пізнавальної діяльності, є:

- природна дитяча допитливість;
- стимулююча діяльність педагога [3, с. 13].

У практиці роботи дошкільних закладів у теперішній час викликає певну стурбованість сучасна ситуація розвитку дитини, зокрема, надмірна інтелектуалізація освітнього процесу в дитячих садках, спрямованість на засвоєння дітьми готових знань, умінь і навичок. Тому з усією гостротою постає проблема оптимізації пізнавального розвитку діяльності дошкільників, перетворення життя маленької дитини на щоденну радість відкриття таємниць навколишнього світу. Це спонукає до пошуку ефективних та нетрадиційних способів розвитку пізнавальної активності дошкільнят, а також запобігання інтелектуальній пасивності дітей.

Зокрема сучасний Державний стандарт дошкільної освіти України визначає як складову змісту Базового компоненту дошкільної освіти освітню лінію «Дитина в сенсорному просторі» акцентуючи увагу на необхідності формування в дітей умінь планувати свою пізнавальну діяльність, знаходити нове в знайомому та знайоме в новому, радіти із своїх відкриттів та умінь, експериментувати з новим матеріалом.

Пропонуємо систему роботи з активізації пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку з використанням гудзиків міні-музею. В умовах дитячого саду неможливо створити експозиції, що відповідають вимогам музейної справи.

Тому такі експозиції називають міні-музеї. Частина слова міні відображає вік дітей, для яких вони призначені, розміри експозиції і чітко визначену тематику такого музею. Міні-музей – це особливий, спеціально організований простір ДНЗ, який сприяє розширенню кругозору дитини, розвитку пізнавальної активності, підвищує освіченість, вихованість, залучає до вічних цінностей.

Психологічні дослідження (Пироженко Т. А., Кочарян А. С., Панок В. Г., Бурачук Л. Ф.) дозволили побачити, що в дітей, які займаються в музейно-освітньому просторі певним чином модифікується розумова діяльність, такі діти більш вільно оперують образами [4, с. 62-72]. Звертаємо увагу на те, що робота з дітьми передбачає не тільки якість і кількість отриманої інформації в ході знайомства з експозицією міні-музею, важливо домогтися у дітей пробудження пізнавальної активності.

Найбільш цікавим для дітей стало використання в експозиції гудзиків. Історія та різноманітність гудзиків настільки захопила вихователів, батьків та дітей, що було вирішено створити міні-музей «Чарівний гудзик». Виявилось, що існує наукова назва цього виду колекціонування – філобутоністика (від англійського слова button – гудзик). Начебто, гудзик річ звичайна, з чисто утилітарними функціями. Однак, варто подивитися на гудзик уважніше і нам відкриється багато цікавого, а часом навіть фантастичного, захоплюючого, також і для дітей. Граючи з гудзиками різного кольору, форми і величини, дитина відчуває задоволення, а рухи пальців рух безпосередньо впливають на розвиток рухових центрів мови. Діти стають більш уважнішими і працездатними. Підвищується концентрація уваги, розвивається логічне і образне мислення, координація рухів і посидючість. Не можна недооцінювати і редакційний вплив на організм дитини маніпуляцій з гудзиками, бажання дитини нескінченно чіпати та перебирати їх. Маніпуляції з гудзиками не викликають алергії, гудзиками не можна порізатися або вколотися, вони легко миються та обробляються. Мною та моїми колегами були створені необхідні умови для роботи, був підібраний і розроблений матеріал доступний дітям, відібрані методи та прийоми, виготовлені демонстраційні посібники та дидактичні ігри як ж вільності предметів допомагають дітям запам'ятати гудзики. Колір є самою значимою властивістю навколишнього світу. Тому колір гудзиків звертає на себе увагу дитини, дозволяє їй виділити певний колір серед інших і запам'ятати його. Ось деякі ігри: «Різнокольорові гудзики», «Змійка», «Пори року». Гудзики мають різну форму (круглу, овальну, квадратну, трикутну, прямокутну), отже за їх допомогою дитини закріплює знання геометричних фігур. Ігри: «Машина», «Потяг», «Веселі фігури». При знайомстві з величиною також можна використовувати гудзики. Ігри: «Намісто для мами і ляльки», «Прикрасимо плаття для мами і дочки», «Допоможемо навести порядок», «Погодуємо тварин», «Розклади від більшого до меншого».

Гудзики використовують в лічбі та утворенні множин. Ігри: «Знайди 2,3,4... однакових гудзика», «Обери цифру, порахувавши гудзики», «Яких гудзиків більше». Складання задач про гудзики в межах від 1 до 5. Порівняння множин за кількістю.

Гудзики гарно можна використовувати для розвитку мовлення. Ігри: «Розкажи про гудзик», «Опиши гудзик», «Порівняй гудзик», «Склади речення про гудзик», «Поділи слова на склад», «Складемо казку про гудзик».

В образотворчій діяльності – «Гудзикова квітка», «Прикрасимо глечик», «Розмальовуємо гудзик», суха аплікація «Чий віночок кращий». Рухливі ігри – «Знайди пару», «Об'єднайся в команду», ходіння по гудзиковому килимку.

Гра – емпатія «Який я гудзик?» Так само гудзики можна порівнювати: гладкий і шершаві, металеві і пластмасові, за кількістю дірочок, викладати з них звукові моделі слів, графічні схеми речень, рахувати. Ігри та вправи з гудзиками – це значущі мотивуючі фактори

активного пізнавального розвитку дитини. Вони сприяють розвитку спостережливості концентрованої уваги та мови – найважливіших складових психічного здоров'я та благополуччя дітей.

Список використаних джерел та літератури.

1. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К. : Академвидив, 2008. – 456 с. (Серія « Альма-матер ») – 184 с.
2. Лохвицька Л. « Пізнайки » навколо нас: розвиток пізнавальної активності у дошкільників // Журнал « Вихователь – методист дошкільного закладу», 2009. - № 6. – 27 с.
3. Пізнавальна активність: особливості розвитку у дошкільників // Журнал « Вихователь – методист дошкільного закладу», 2012. - № 8. –13 с.
4. Деникєва Ф., Галієва Ф., Ахунова К. Розвиток дрібної моторики та сенсорики з допомогою гудзиків // Дошкільне виховання.–2013. - №3. - 172 с., С. 69-72.